

– Talan er um eina spakulig tilgongd, har eins sjálvsálit so líðandi minkar. Tað ger so, at tað verður torførari at handla. Tað er eingin trupulleiki at handla tá sjálvsálitið er gott, men tá man ivast í sær sjálvum, tá er tað torført, sigur Súsanna Skaale

MODELLMYND

Flestu harðlig parløg byrjar við tí sálarliga harðskapinum, og menna seg so líðandi til annan harðskap. Tað er vanliga fyrst, tá ágangurin hevur ment seg til likamliga harðskap, at flestu kvinnur vakna.

– Tað er vanliga tá, at kvinnur ásanna, at nú er okkurt galið og gera nakað við støðuna. Tað er orsökini til, at eg kallaði bókina hjá mær: »Um bara hann sló meg.« Tí kvinnur, ið eru fyri sálarligum ella øðrum harðskapi hugsa mangan, at um hann bara sló meg, so visti eg, at tað var skeivt. Men tá tað ikki er likamligur harðskapur, so ivast tey í, um tað nú ikki er í lagi, at man verður niðurgjørd í heilum.

Ein spakulig tilgongd

Ein av teimum vanligu fordómunum, ið mangan er at hoyra, tá tosa verður um kvinnur, ið liva í harðligum parløgum, er, at kvinnan kann bara rýma, um so er, at hon verður illani viðfarin. Men sambært Súsannu Skaale, so er tað als ikki so lætt, tí likamligi harðskapurin kemur fyrst inn í myndina, tá kvinnan er vörðin sálarliga niðurbard yvir eitt longri tíðarskeið.

– Talan er um eina spakulig tilgongd, har eins sjálvsálit so líðandi minkar. Tað ger so, at tað verður torførari at handla. Tað er eingin trupulleiki at handla tá sjálvsálitið er gott, men tá man ivast í sær sjálvum, tá er tað torført.

Ein annar trupulleiki er, at nógvar kvinnur eru avbyrgdar frá teirra familjum og vinum, tá tey endiliga ynskja at gera nakað við truplu støðuna.

– Tað byrjar vanliga við, at makin

finst at vinfólkunum ella familjuni, og sigur ymiskt keðiligt um tey. Soleiðis setur hann kilar millum kvinnuna og hennara sosiala netverk. Tað kann hann gera við at finnast at, men eisini við at skula vita alt. Hvørjum hon hevur verið saman við, hvat tey hava tosað um, hvat tey hava gjørt, o.s.fr. Tað kann verða strævið at verða tráspurd í ein heilan tíma, so tá tær fáa eina innbjóðing til bindiklubb ella okkurt annað, so setast tey oftani aftur, tí tey tíma ikki at verða tráspurd tá tey koma heim.

– Hetta er ein spakulig tilgongd, har kvinnan verður avbyrgd. At enda verður tað bara sambandi millum hana og makan, ið myndar hennara mynd av, hvussu eitt veruligt parlag er. Trupulleikin er bara, at tað er í samfelag við onnur pør, at vit síggja hvat er normalt og ikki. Um man ikki hevur onnur parløg at spegla seg í, so heldur man, at eins veruleiki er normalur. Man manglar eitt tætt og erligt samband við onnur, ið kann hjálpa kvinnunum at síggja, at eins egna parlag ikki er í lagi.

Ein følsk yvirflata

Spurd um hvussu vinir, familja, grannar og onnur kunnu hjálpa, um onkur hevur illgrunað um, at ein kvinna er fyri harðskapi, sigur Súsanna Skaale, at tað ikki altíð er so lætt. Kvinnur er oftani góðar at vísa eina falska yvirflata.

– Summar kvinnur læta sum um, at alt er ordiliga gott. Á yvirflatuni sær alt eisini ordiliga gott út, tí tær gera alt fyri at lýsa og varðveita tí myndina. Men um hugt verður eftir,

hvussu tey samskifta sum par, og hvussu tey tosa við børnini, so ber til at síggja tekin, um at teirra samskifti ikki er eyðkent av tryggileika, men er uppgjørt.

– Eitt annað eyðkenni er, at kvinnan ikki trívist, er ótrygg við sær sjálvari og trekkir seg aftur frá fólki. Hon avbyrgir seg frá øðrum og torir ikki at tosa í stórum bólkum. Man sær eitt menniskja, ið so spakuliga er í ferð við at fána.

– Fleiri av kvinnunum siga eisini, at tað hevur hjálpt, at ein granni, vinur ella onkur annar hevur spurt, um tey hava tað gott. Tað er týðningarmikið, at vit tora at blanda okkum. Ikki tí, at tað gevur úrslit beinanvegin, men tey fáa eina spegling av, at onnur síggja, at alt ikki er í lagi, og tá mugu tær spyrja seg sjálvar, um alt er í lagi.

Snýr seg um makt

Sambært Súsannu Skaale, so snýr harðskapur í parløgum seg vanliga um makt. Tí er tað eisini, at síðani kvinnur hava fingið fleiri rættindir, at tær tora betri at tosa um sínar royndir.

– Fyri tað fyrsta, so snýr harðskapur seg nógva um makt, hetta at stýra sínum maka. Tað handlar eisini lutvíst um, at ikki kenna seg tryggan. Fólk, ið ikki kenna seg trygg, mugu skifta álit út við kensluna at hava stýr á sínum maka.

– Men tað handlar eisini um, hvat er sosialt góðkent og ikki. Har haldi eg, at vit sum samfelag eru vörðin meira tilvitað um trupulleikan, og at fólk geva hesum meira ans og tala at, tá okkurt ikki er í lagi. Tað síggja vit

meira og meira, so hvørt sum vit sum samfelag menna okkum.

At kvinnur eru í eini sterkari støðu í 2015 enn fyri tjúgu árum síðani, sæst aftur í virkseminum hjá Kvinnuhúsinum. Har tað fyrr vóru fleiri, ið høvdu tørv á gistingum í húsinum, so eru tað fleiri kvinnur í dag, ið klára seg sjálvar.

– Tað eru færri kvinnur, ið gista í Kvinnuhúsinum, tí figgjarliga eru tær so væl fyri, at tær klára tað. Tað eru nakrar, ið hava tørv á tí, ið møguliga ikki hava arbeiði ella egnan bústað, og tær hava vanliga verið leingi í einum parlagi. Men kvinnur í dag hava eitt arbeiði, og hava harvið meira makt, tí tær hava sína egnu løn. Tá tær fáa nokk, siga tær stopp, og flyta aðrastaðni. Tað kundu kvinnur ikki fyrr. Tað at kvinnur hava fingið fleiri og betri rættindi ger, at maktjavnvágin er meira jøvn millum kynini.

Súsanna Skaale hevur tó onga vón um, at harðskapur í parløgum fer at steðga í nærmastu framtíð, men metir, at lykilin til at loysa trupulleikan er ein hugburðsbroyting.

– Tað fer altíð at vera eitt maktstríð millum fólk, tí tað er ein natúrligt drívmeði í menniskjanum, eins og happing er eitt vanligt fyrirbrigdi í bólkum. Men tað er mentanarlaga treytað. Av tí, at menniskja er eitt sosialt djór, so innrætta vit okkum eftir tí, ið onnur gera. Fáa vit etablera eina mentan, har vit siga, at hetta ger man bara ikki, hetta er ikki í lagi, so skal tað nokk eisini ávirka einstaklingin.

HALLUR@SOSIALURIN.FO

Eitt annað eyðkenni er, at kvinnan ikki trívist, er ótrygg við sær sjálvari og trekkir seg aftur frá fólki. Hon avbyrgir seg frá øðrum og torir ikki at tosa í stórum bólkum. Man sær eitt menniskja, ið so spakuliga er í ferð við at fána«

Súsanna Skaale